

До спеціалізованої вченої ради
Науково-дослідного центру індустріальних
проблем розвитку НАН України

ВІДЗИВ
офіційного опонента,
доктора економічних наук, професора
ПРОХОРОВОЇ Вікторії Володимирівни
на дисертаційну роботу ІВАНОВА Миколи Євгеновича на тему:
«Організаційно-економічне забезпечення системи управління проєктними
ризиками в ІТ-компаніях»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю
«073 Менеджмент», галузі знань 07 «Управління та адміністрування»

1. Актуальність дисертаційної роботи

ІТ-сектор України є важливим рушієм її економічного зростання. Останнє десятиріччя він зростав більш високими темпами, ніж економіка країни в цілому, забезпечуючи високі податкові надходження в державний бюджет, експортні надходження, робочі місця тощо.

Розвиток ІТ-сектору відбився у збільшенні кількості компаній, поступового посилення конкуренції на ринку, підвищення вимог до команд-розробників проєктів, менеджменту та ін. Все це висунуло на перший план питання якості управління та стратегічного планування розвитку компаній, зокрема в частині ідентифікації, оцінки та управління ризиками. Сьогодні побудова ефективної системи управління ризиками компаній ІТ-сектору стала запорукою їх результативної господарської діяльності. Важлива роль в цьому відводиться створенню дієвого організаційно-економічного забезпечення системи управління проєктними ризиками в ІТ-компаніях.

У зв'язку з вищенаведеним, тема дисертаційної роботи Іванова Миколи Євгеновича, і її мета, є актуальними.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційна робота виконана відповідно до плану науково-дослідних робіт Науково-дослідного центру індустріальних проблем розвитку НАН України за науково-дослідними темами: «Теоретико-методологічне

обґрунтування шляхів виходу України з «пастки відсталості»» (державний реєстраційний № 0121U110481), в якій дисертантом було проведено аналіз методичних підходів до оцінювання соціально-економічного розвитку країни (підрозділ 5.1); «Теоретичні аспекти розпізнавання патологічних процесів в економіці України» (державний реєстраційний № 0017U006324), в якій здобувачем проаналізовано генезис теорій кризового розвитку економіки в контексті формування ризиків інноваційної діяльності(підрозділ 2.2); «Формування механізму вирішення проблемних ситуацій у соціально-економічному розвитку регіону (на прикладі Харківської області)» (державний реєстраційний № 0121U113503), в якій було здійснено дослідження виникнення ризиків проблемних ситуацій на підприємствах Харківської області, викликаних воєнною агресією РФ» (підрозділ 1.3), що підтверджує актуальність і цінність напрацювань здобувача.

3. Наукові положення, розроблені особисто здобувачем, та їх новизна

До основних наукових результатів проведеного дослідження варто віднести певні положення наукової новизни.

Удосконалено науково-методичний підхід до оцінки проектних ризиків ІТ-компаній. Запропоновано поєднати експертний та статистичний методи. Підхід містить п'ять послідовних взаємопов'язаних етапів: підготовку та проведення експертного опитування; обробку експертних оцінок; розрахунок імовірнісних характеристик проектних ризиків; якісну оцінку проектних ризиків; висновки та вибір проекту. Передбачено використання експертами трьох обов'язкових блоків ризиків: організаційний, економічний, поведінковий. Практична цінність: здійснено кількісну та якісну оцінку ризиків. Отримана можливість ранжувати проекти за критерієм ризику.

Удосконалено організаційний підхід до формування команди проекту. Використана сукупність методичних підходів: Scrum, Lean та Kanban). Даний результат представляє собою набір інструментів гнучкого управління проектами. Для практики отримана можливість структурувати командну

роботу та управляти нею на основі цінностей і практичного досвіду. Виокремлено фактори, які впливають на ефективність діяльності проектної команди в сфері ІТ.

Удосконалено концептуальний підхід до формування системи управління проектними ризиками. Синхронізовано всі складові системи яка має мету, суб'єкти, об'єкти, засоби управлінського впливу, три основні функціональні підсистеми забезпечення та включає як обов'язкові етапи діагностику та моніторинг. Додані етапи управління проектними ризиками, які дозволяють вдосконалювати внутрішні процеси та стимулювати розвиток позитивної корпоративної культури. Виокремлено три блоки ризиків. Визначено фактори впливу зовнішнього та внутрішнього середовища на реалізацію проектів.

Отримала подальшого розвитку класифікація характеристик видів ризиків. Запропоновано специфічні ознаки класифікації. Доведено, що категорія «ризик» є складною та може стосуватися багатьох галузей знань.

Отримав розвитку алгоритм управління ризиковою ситуацією. Інформаційна база управлінських рішень представлена як основа перетворення інформації про фактори і джерела в інформацію про рівні ймовірності здійснення умов невизначеності та ризику в процесі розробки та реалізації проекту.

4. Теоретичне та практичне значення результатів дисертації

Наукові положення, висновки та рекомендації, наведені у дисертації, носять суттєве теоретичне і практичне значення. Отримані здобувачем результати є вагомим внеском у розвиток теоретичних та методичних засад відновлення організаційно-економічного забезпечення системи управління проектними ризиками в ІТ-компаніях. Серед результатів дослідження, які мають теоретичне значення, варто відмітити пропозиції щодо подальшого розвитку класифікації характеристик видів ризиків.

Практичне значення одержаних результатів полягає у доведенні теоретичних положень, що отримані у ході написання дисертаційної роботи,

до рівня методичних рекомендацій та запровадженні їх у практику представників ІТ-сектору. Так, результати дослідження знайшли впровадження в компанії ТОВ «АЕС ГРУП» та підтверджені сертифікатом Політехніки м. Лодзь.

5. Ступінь обґрунтованості та достовірності положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації

Обґрунтованість положень та висновків, що виносяться на захист, підтверджується тим, що розробки здобувача ґрунтуються на результатах досліджень як вітчизняних, так і зарубіжних науковців із використанням сучасних методів дослідження.

У роботі використано методи: групування, дедукція та абстракції, метод системного аналізу, системний підхід та морфологічний аналіз, системно-логічний метод, економіко-статистичний та порівняльний аналіз, причинно-наслідковий аналіз, монографічний та графічний методи.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі положення Конституції України, Законів України, підзаконні і нормативно-правові акти Кабінету Міністрів України, офіційні матеріали Державної служби статистики України, дані досліджень міжнародних організацій, опубліковані результати наукових досліджень учених, ресурси мережі Інтернет і результати власних досліджень автора.

Наукові результати, висновки та рекомендації дисертаційної роботи Іванова Миколи Євгеновича є достатньої мірою обґрунтованими та достовірними, що підтверджується аналізом використання літературних джерел та бази даних проведеного дослідження. Зміст та висновками дисертації свідчать, що мета роботи досягнута, а поставлені завдання в цілому вирішені та логічно відображені у змісті дисертації. Набір використаних у роботі наукових підходів і методів, а також застосованого програмного забезпечення є коректним.

6. Повнота опублікування результатів дисертації, кількість наукових публікацій та конкретний особистий внесок здобувача

За результатами дослідження автором опубліковано 13 наукових праць, а саме, 4 статті у наукових фахових виданнях України, 1 стаття у виданні з бази Scopus та 8 публікації за матеріалами конференцій.

Публікації достатньою мірою розкривають основні положення дисертації, які виносяться на захист, висвітлюють елементи наукової новизни отриманих результатів. Публікації відповідають положенням Постанови Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 р. «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (зі змінами внесеними згідно Постанови КМУ за № 502 від 19.05.2023 р.), в них визначено наукові задачі, методи їх вирішення й розкрито отримані в дисертаційній роботі наукові результати.

7. Відповідність дисертаційної роботи встановленим вимогам

Подана на розгляд дисертація Іванова Миколи Євгеновича містить усі необхідні структурні елементи та включає анотацію, вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел, додатки. Робота написана українською мовою, з дотриманням основних вимог наукового стилю викладання матеріалу.

Виклад матеріалу дисертації є структурованим, прослідковується логічний взаємозв'язок між окремими розділами роботи. Обраний стиль викладу матеріалу дав можливість автору розкрити суть проблеми, дослідити її теоретичні й практичні аспекти, зробити висновки та сформулювати пропозиції.

За змістом, структурою та оформленням робота відповідає чинним вимогам МОН України до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії. В роботі сформульовано мету, об'єкт та предмет дослідження. Для досягнення поставленої мети здобувачем сформульовано і вирішено низку задач на основі коректного застосування методів кількісного і якісного аналізу.

8. *Відповідність тексту дисертації вимогам академічної доброчесності*

Аналіз тексту дисертаційної роботи та публікацій за темою дисертації свідчить про відсутність ознак порушення вимог академічної доброчесності. В дисертаційній роботі і публікаціях наявні посилання на використані джерела інформації, дотримуються вимоги норм законодавства про авторське право, а також надана повна достовірна інформація про результати наукової діяльності, використані методики досліджень і джерел інформації. В дисертаційній роботі Іванова Миколи Євгеновича не виявлено ознак академічного плагіату.

9. *Дискусійні положення, зауваження та недоліки*

Зважаючи на отримані позитивні результати, в той же час треба відмітити наявність ряду зауважень та дискусійних моментів:

1. У роботі представлено склад портфелю внутрішніх економічних ризиків суб'єкту господарювання, до якого входять проєктні ризики, але, виходячи зі змісту дисертації, всі перелічені ризики властиві проєктним. Доцільно було б надати пояснення з цього приводу.

2. В розділі 1 дисертаційної роботи представлена класифікація ризиків залежно від критерію часу, але варто було б уточнити, якими за критерієм часу є проєктні ризики.

3. У розділі 2 представлено географічну структуру ІТ-компаній України станом на III квартал 2022 року, але доцільно було б проаналізувати тенденцію щодо суттєвих змін зазначеної динаміки у порівнянні із довоєнним періодом, та визначити фактори, які її обумовлюють.

4. Дисертант розглядає систему взаємозв'язку процесу «управління ризиками» та «процесу управління проєктами», але при цьому не наводить відмінності та загальні риси даних процесів, не наголошує на системі утворюючій основі реалізації зазначених процесів з точки зору прикладних аспектів.

5. В розділі 3 дисертант пропонує основні етапи управління

проектними ризиками в сфері ІТ- компаній, але потребує уточнення позиція автора стосовно послідовності та паралельності етапів управлінського.

Однак, вказані зауваження та дискусійні моменти не зменшують значимості отриманих результатів та позитивної оцінки роботи.

10. Загальний висновок

Дисертація Іванова Миколи Євгеновича на тему «Організаційно-економічне забезпечення системи управління проєктними ризиками в ІТ-компаніях» за спеціальністю «073 Менеджмент», галузі знань 07 «Управління та адміністрування» відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 р. (зі змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України № 502 від 19.05.2023 р.), а також вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом МОН України від 12.01.2017 р. № 40 (зі змінами, внесеними згідно з Наказом МОН за № 759 від 31.05.2019 р.), а її автор, Іванов Микола Євгенович, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 073 «Менеджмент».

Офіційний опонент:

завідувач кафедри економіки та менеджменту Української інженерно-педагогічної академії МОН України,
доктор економічних наук, професор

Вікторія ПРОХОРОВА